

Prohászka János születésének centenáriumára

Tóth László

ny. egyetemi tanár, tlaszlo@tvekft.hu

Összefoglaló:

Szerény, de okos, törekező, de megértő, szorgalmas, de határozott mélyről indult, de sokra jutott, egyetlen kifejezéssel; kiváló ember születésének centenáriumára emlékezhetünk 2020. április 20.-án. Ő volt az, akit sikertelenül kértem, biztattam élettörténetének megírására az „Ifjan – Éretten – Öregeken” sorozatban. Pedig lett volna rá ideje, hiszen 92. Születésnapján Páczelt István akadémikussal együtt még személyesen is köszönhettem az igazán kiváló szellemi frissességben levő ünnepeletet. A 90. születésnapján még sokan örülhettünk együtt Magyarpolányban.

Kulcsszavak:

Prohászka János, születés, évszázad, anyagtudomány, Budapesti Műszaki Egyetem

Egy magyar mondás szerint „Minden kezdet nehéz”. Ez így igaz, hiszen teljes elszántsággal ültem le számítógémem elé azzal a szándékkal, hogy méltó módon emlékezzek meg egy igazán kiváló emberről, tudósról, tanítómestereim egyikéről – aki talán még barátságával is megtisztelt- születésnek centenáriumán. Őszintén be kell vallanom, hogy sokáig csak ültem, anélkül, hogy egyetlen szót leírtam volna. Zavaromat csak fokozta az, hogy Prohászka Professzor Urat, János Bácsit sokkal jobban megismerhettem ahhoz, hogy a méltatások sablonos formájához, életének, eredményeinek tárgyyszerű felsorolásához és néhány személyes tapasztalat felémlesztéséhez nyúljak. Mindezeket egyébként megtettem én is, már korábban a 80. majd a 90. születésnapjához kötődő cikkeimben [1-4], majd pedig ravatalánál, a végleges búcsúnál. Ugyanezt tették meg munkatársai, tanítványai is [5-7].

Ebből az indíttatásból most csupán három momentumot fogok kiragadni személyéhez kötődően. Ezek a következők:

1. Dr. Prohászka János Alapítvány
2. A 90. és 92. Születésnap
3. A pályatárs, Michelberger Pál emlékezete a fiatal Prohászka Jánosra

Végezetül pedig csatalom Prohászka János közleményeinek címjegyzékét. Ennek kiegészítésében, ellenőrzésében munkatársa, tanítványa és egyben

tisztelője Dobránszky János DSc volt segítségemre. Lelkiismeretes munkáját itt is szeretném megköszönni.

1. Dr. Prohászka János Alapítvány

Prohászka János fia, ifj. Prohászka János édesapja születésének 100. Évfordulójához kötődően 2020.04.26.-án 21 óra 35 perckor jegyezte be az alapítványt a következő célkitűzésekkel:

- A technológia és az anyagtudomány területén kiváló előmenetelű egyetemi és főiskolai hallgatók, fiatal oktatók és kutatók valamint Prohászka János életútját bemutató tevékenységek támogatása.
- A régióban végzett, vagy a régióval kapcsolatos tudományos kutatás és az abban résztvevő kutatók támogatása, így:
 - › pályázatok támogatása,
 - › pályaművek díjazása,
 - › kiadmányok megjelenítésének támogatása
 - › rendezvények támogatása,
 - › ösztöndíjak létrehozása,
 - › nemzetközi rendezvényeket való részvétel támogatása.
- Dr. Prohászka János technológiai díj alapítása.
- Prohászka János professzor leszármazottainak tanulmányi, szakmai és kutatói tevékenységének támogatása.
- A nagytétényi, magyarpolányi, a magyarországi német nemzetiségű, cserkész valamint az FTC-ben sportoló a műszaki felsőoktatásban szakmailag kimagasló hallgatók támogatása.

A tervezett konkrét tevékenységek:

- A technológia és az anyagtudomány iránt érdeklődő egyetemi és főiskolai hallgatók, fiatal oktatók, PHD hallgatók kutató munkájának segítése, szakmai gyakorlat szerzésének, publikációk megjelentetésének támogatása, hazai és nemzetközi tudományos és kutatási pályázatokon való részvétel segítése.

1. Kép. Prohászka János háza Magyarpolányban

- Előadások tartásának ösztönzése, publikációk és kiadványok megjelenésének támogatása.
- A tanulmányokat lezáró egyetemi és doktorandus hallgatók, és a fokozatszerzés előtt állók kutatási tevékenységének és a kutatás lehetőségét biztosító foglalkoztatásának támogatása.
 - › pályaorientációs rendezvények és tevékenységek végzése;
 - › közösség-fejlesztő előadások, tartása;
 - › kutatások végzése az alapanyag megtartó technológiák igényeivel kapcsolatosan;
 - › tapasztalat megosztásként és erkölcsi támogatásként előadások szervezése.

Az Alapítvány első kuratóriumában a családhoz, a volt munkahelyhez, a volt lakóhelyekhez és a Magyar Tudományos Akadémiához kötődő személyek vállaltak feladatokat. A tagok nagyon bíznak abban, hogy tevékenységükkel hozzájárulhatnak Prohászka János életművének megőrzéséhez, ápolásához.

2. A 90. és 92. Születésnap

Prohászka János a nyugdíjazását követően relatíve rövid időn belül a Rozmaring utca alatti házát feladta és egyrészt lakást vásárolt a Móricz Zsigmond körtérhez közel, majd pedig Magyarpolányban alakította ki végleges tartózkodási helyét. Nagyon szerette ezt a környezetet. Ami érthető is volt természetének, emberi tartásának ismeretében. A házról készített fénykép az az 1. képen látható.

Többször találkoztunk (évente legalább 3-4 alkalommal) mind a pesti lakásban, mind pedig Magyarpolányban. Többnyire hosszabb-rövidebb szakmai beszélgetéseink voltak, amelyet részben „A fémek

és ötvözetek mechanikai tulajdonságai” (2001), részben pedig a „Bevezetés az anyagtudományba” (1997) c. könyvei iniciáltak. Ez utóbbira nézve szerződése is volt. Igaz, hogy többnyire én utaztam (néha a családdal, néha Páczelt István akadémikussal), de az is előfordult – nem egyszer – hogy beszélgetéseinknek Miskolc vagy Bükkszentkereszt adott helyszínt.

Az egyik ilyen emlékezetes találkozásra a 90. Születésnap adott alkalom Magyarpolányban. A polgármester asszony megható szavait az üdvözlések, köszöntések, majd jóízű beszélgetések sora követte a meghívottak között. Az akkor készített fényképeket lapozgatva sok-sok emlék tódul hirtelen agyamba. A bőség zavarával küzdve két fényképet emelek ki csupán. Az egyik a születésnap tortája és azon levő

2. Kép. Prohászka János 90. Születésnap tortája

könyv, beszélgetéseink sokszor megjelent tárgya (2. Kép).

A másik kép (a 3. Kép) pedig már az elmúláshoz, a búcsúzáshoz kötődik. Gyulai József akadémikus még vidáman köszöntötte barátját, az MTA Műszaki Tudományok Osztályát vezető elődjét 2010-ben, de ugyanolyan szomorúan búcsúztatta a közepen ülő Prohászka Jánost 2012-ben mint az asztal harmadik személye, jómagam.

Néhány alkalommal Páczelt István akadémikus is társ volt a látogatásokban. Az egyik ilyen alkalomra a 92. születésnap adott alkalmat. Az ekkor készített

3. Kép. Az ünnepi asztal egyik pillanata

(Gyulai J., Prohászka J., Tóth L.)

4. Kép. Prohászka János és Páczelt István Magyarpolányban, a kertben

fényképeket görgetvén talán a 4. Kép jellemzi a találkozás érzésvilágát, a jókedvű beszélgetést.

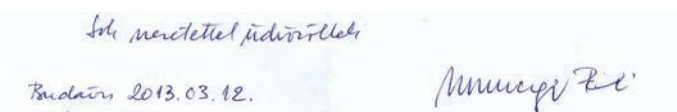
Kiragadhattam volna közös ebédünk vidámságát, János Bácsi házának, dolgozószobájának, a ház bútorainak bemutatását, az együtt töltött órák képes dokumentálását. Kellemes nap volt ez mindhárunk számára. Akkor még nem tudtuk, hogy néhány hónapra rá leszegett fejjel, szomorúan fogunk állni a sok-sok tisztelőjével, barátaival, munkatársaival a búcsúzóik tömegében.

Tudván azt, hogy Prohászka János fiatal korában üvegcsiszolóként is dolgozott Michelberger Pál (1930-2014) akadémikus édesapjának műhelyében néhány alkalommal beszélgettünk ezen időkről mind Michelberger professzor úrral, mind pedig János Bácsival. Ösztökéltem Pali Bácsit arra, hogy egyszer küldje el nekem emlékeit ezen időszakról. A két kiváló szakember kölcsönösen respektálta egymást és e tényt demonstrálta is. Ennek egy pillanatát hűen tükrözi az 5. Kép. Úgy látszik a pályatárs halála mély nyomokat hagyott a túlélőben, mert 2013. 03.12.-én írt levelében (6. Kép) megkaptam mindazt, amiről korábban már szóban beszélünk.

5. Kép. 2005. Április 28. MTA-Miskolci Akadémiai Bizottság székháza. Műszaki osztály ülése

(Páczelt István szíveségéből)

6. Kép. Michelberger Pál levélrészlete, amelyben megküldte Prohászka Jánosról írt anyagát